

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה לחינוך תשפ"א 2020-21

שם הקורס: מבנה מערכת החינוך הערבית בישראל

מס' קורס: סמס' א' 129-13721 – סמס' ב' 129-13731

שם המרצה: פרופ' אסמעיל אבו-סעד

שעות קבלה: יום רביעי 14-15 בבנין 72 חדר 141

יעדי ההוראה:

להכיר את מערכת החינוך הערבית בישראל ואת מאפייניה הייחודיים, השינויים והתמורות שעברה מאז שנת 1948. יודגשו אפיונים אלמנטאריים של החברה הערבית והשפעתם על התפתחות מערכת החינוך.

פרשיות לימודים:

- מערכת החינוך הערבי – התפתחות היסטורית:
  - התקופה העות'מאנית (1516- 1917)
  - תקופת המנדט הבריטי (1917- 1948)
- החינוך הערבי בישראל:
  - מערכת החינוך הערבי בישראל - התפתחות היסטורית (1948- היום)
  - מבנה מערכת החינוך הערבית
  - שינויים ותמורות
  - מטרות ויעדים
  - תוכניות לימודים
  - פוליטיזציה ושליטה
  - נתונים על המערכת ומשמעותם
  - הערכת הישגים
  - תכניות לקידום אוכלוסיות חלשות
  - טיפוח המצוינות ושוויון הזדמנויות בחינוך
  - סוגיות ודילמות ערכיות ומעשיות העומדות בפני מערכת החינוך כיום.

דרישות והרכב ציון הקורס *

משקל בציון הסופי **	
נוכחות	% - _____
בחנים ***	% - _____
השתתפות פעילה	% - <u>10%</u>
תרגילים	% - <u>15%</u>
עבודה מסכמת	% - <u>75%</u>
סה"כ	100% -
* ציון עובר - 70	

רשימה ביבליוגרפית – הרשימה המעודכנת לחומרי הלימוד נמצאת במוודל.

אבו-סעד, א. (2015). **החברה הערבית בישראל, כרך ד': יחידה 10: מערכת החינוך**. עמ' 9-162, רעננה: בית ההוצאה לאור של האוניברסיטה הפתוחה.

אבו-סעד, א. (2009). התפתחות מערכת החינוך הפלסטינית-ערבית בתקופת האימפריה העות'מאנית והמנדט הבריטי. **אלנבראס**, 5, 4-20.

אבו-סעד, א. (2009). החינוך הערבי בישראל: סוגיות ודילמות. **אלנבראס**, 5, 4-20. 21-52.

אבו-סעד, א. (2004). מדיניות השליטה והמיעוט הערבי-פלסטיני בישראל- מערכת החינוך הבדואית בנגב. **מדינה וחברה**, 911-932.

איילון, ע. (עורכים). (2004). חינוך ותסכול בפלסטין המנדטורית: המקרה העצוב של המורה נעים סלמאן. בתוך, עמי איילון ודויד ווסרשטיין **מדרסה: חינוך, דת ומדינה במזרח התיכון**. תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, מרכז משה דיין ללימודי המזרח.

אלחאג', מ. (2003). חינוך בצל קונפליקט: הגמוניה לעומת רב-תרבותיות נשלטת. בתוך מאגד אלחאג' וא. בן-אליעזר (עורכים) **בשם הביטחון: סוציולוגיה של שלום ומלחמה בישראל בעידן משתנה**. חיפה: הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה, עמודים 295-327.

אלחאג', מ. (1998). חינוך לרב-תרבותיות בישראל לאור תהליך השלום. בתוך, מ. מאוטנר, שגיא, א. ושמיר, ר. (עורכים) **רב-תרבותיות במדינה דמוקרטית ויהודית**. תל אביב: רמות, עמודים, 703-713.

אלחאג', מ. (1996). **חינוך בקרב הערבים בישראל: שליטה ושינוי חברתי**. ירושלים: מאגנס.

בליקוף, מ. (2014). **פערים בין יהודים לערבים במערכת החינוך - התשתית הפיזית**. ירושלים: סיכוי.

בנזימן, ע., ומנצור, ע. (1992). **דיירי משנה: ערבי ישראל- מעמדם והמדיניות כלפיהם**. ירושלים: כתר.

ג'בארין, י., ואג'באריה, א. (2010). **חינוך בהמתנה: מדיניות הממשלה ויוזמות אזרחיות לקידום החינוך הערבי בישראל**. חיפה: דיראסאת, מרכז ערבי למשפט ומדיניות והקליניקה לזכויות המיעוט הערבי-פלסטיני הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה.

גולן-עגנון, ד. (2018). **תקווה בשולי הקמפוס: סטודנטים פלסטינים וישראלים בירושלים**. תל אביב: רסלינג

גולן-עגנון, ד. (עורכת). (2004). **אי שוויון בחינוך**. תל אביב: בבל.
כהן, ה. (2006). **ערבים טובים**. ירושלים: הוצאת עברית ירושלים (פרק 5, עמ' 151-186).

ויניגר, א. (2018). **מבט על החינוך הערבי**. ירושלים: הכנסת, מרכז המידע והמחקר.

ויסבלאי, א. (2017). **החינוך הבדואי בנגב – תמונת מצב**. ירושלים: הכנסת, מרכז המידע והמחקר.

ויסבלאי, א. (2013). **מערכת החינוך בישראל – סוגיות מרכזיות שנדונו בוועדת החינוך, התרבות והספורט**. ירושלים: הכנסת, מרכז המידע והמחקר.

חדאד-חאג' יחיא, נ. ואסף, ר. (2017). **החברה הערבית בישראל: תמונת מצב חברתית-כלכלית ומבט לעתיד**. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

יזבקף, ה. וקוזמא, ל. (עורכות). (2017). **מעמד אישי ומגדר: נשים פלסטיניות בישראל**. חיפה: פרדס הוצאה לאור.

כהן-עזריה, י. (2020). מורים 'יוצאי דופן': תפיסות של סטודנטים לחינוך וחברה מהמגזר הערבי והשפעתם על עתידם המקצועי של הסטודנטים, **קשת - כתב עת למדעי הרוח והחברה**, 2, 40-5.

מרעי, ס. (1985). "החינוך הערבי בישראל: תלמידים כמחנכים ומחנכים כתלמידים". **פוליטיקה**, 4, 34-36.

סבירסקי, ש. דגן-בוזגלו, נ. (2009). **בידול, אי שוויון ושליטה מתרופפת: תמונת מצב של החינוך בישראל**. תל אביב: מרכז אדווה.

קורטאם, נ., בשיר, א., זועבי, ר. וחוג'יראת, מ. (2019). **הבדלים בתפיסות הוראה ולמידה בקרב מורי מדעים, מורים-סטודנטים לתואר שני במכללה ופרחי הוראה במערכת החינוך הערבית**. **עיונים בחינוך**, 17-19, 687-712.

קריל, ז. עמרייה, נ. (2019). **חסמים להשתלבות האוכלוסייה הערבית במערכת ההשכלה הגבוהה**. ירושלים: משרד האוצר, אגף הכלכלן הראשי.

שטרית, ס. (2014). **יהודית ודמוקרטיה: מבחן בחינוך: חיבור על החינוך, לאומיות, אתניות ודמוקרטיה**. תל-אביב: בימת קדם הוצאת ספרים.